

1. Березовська І. Р. Адміністративно-правові засоби забезпечення інформаційної безпеки в Україні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2012. – 239с.
2. Красіков Д.О. Правове забезпечення інформаційної безпеки в діяльності органів внутрішніх справ України. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2012. – 220с.
3. Про основи національної безпеки України: Закон від 19.06.2003 № 964-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351
4. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон від 09.01.2007 № 537-V // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, № 12, ст.102
5. Про організацію роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України : Наказ Генерального прокурора України від 22.09.2014 року № 17 гн
6. Положення про Генеральну інспекцію Генеральної прокуратури України : Наказ Генерального прокурора України від 16 червня 2016 року № 204
7. Положення про Департамент інформаційних технологій, документального та матеріально-технічного забезпечення Генеральної прокуратури України : Наказ Генеральної прокуратури України від 30 серпня 2016 року № 310
8. Логінов О.В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.07. – Національна академія внутрішніх справ України. – Київ, 2005. – 236 с.
9. Камышев Э.Н. Информационная безопасность и защита информации: Учебное пособие. - Томск: ТПУ, 2009. - 95 с.
10. Хомич А.С. Інформаційні технології як загроза інформаційній безпеці прокуратури : Право і безпека. 2012. № 3 (45) / Електронний ресурс : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Pib/2012_3/PB-3/PB-3_33.pdf
11. Зимин Виктор Матвеевич Административно-правовая организация информационного обеспечения деятельности судов общей юрисдикции [Электронный ресурс]: Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 .-М.: РГБ, 2005 – 183 с.
12. Про затвердження Порядків обробки персональних даних в органах прокуратури України : Наказ Генерального прокуратура України від 26 липня 2014 року № 77. – Електронний ресурс. – режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/personal_data_protection
13. Про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : Наказ Генерального прокурора України № 69 від 17.08.2012. – Електронний ресурс. – [режим доступу] : <http://lug.gp.gov.ua/ua/lugpes.html? m=publications& t=cat&id=114099>
14. Рибальський О.В., Хахановський В.Г., Кудінов В.А. Основи інформаційної безпеки та технічного захисту інформації. Посібник для курсантів ВНЗ МВС України. – К.: Вид. Національної академії внутріш. справ, 2012. – 104
15. Надання послуг в області технічного захисту інформації [текст]. – [Електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.ulyssys.com/i/lng.ua/page.security>

ПРИВАТНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЯК СУБ'ЄКТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тимошенко М.О., кандидат юридичних наук, проректор Європейського університету

Анотація: Обґрунтовано сутність функціонування вищого навчального закладу як суб'єкта підприємницької діяльності, що є товаровиробником освітніх послуг. Проведено аналіз динаміки змін кількості вищих навчальних закладів України в розрізі форм власності за 2010-2016 н/р. Досліджено можливості приватних вищих навчальних закладів в сучасному суспільстві. Обґрунтовано переваги приватних вищих навчальних закладів для суспільства, студентів та викладачів. Виявлено, що ефективне функціонування приватних вишів на ринку освітніх послуг прямопропорційно пов'язане із використанням новітніх технологій, інновацій та наявності ефективної стратегії розвитку.

Ключові слова: приватний вищий навчальний заклад, суб'єкт підприємницької діяльності, освітні послуги, освітня діяльність, освітній рівень.

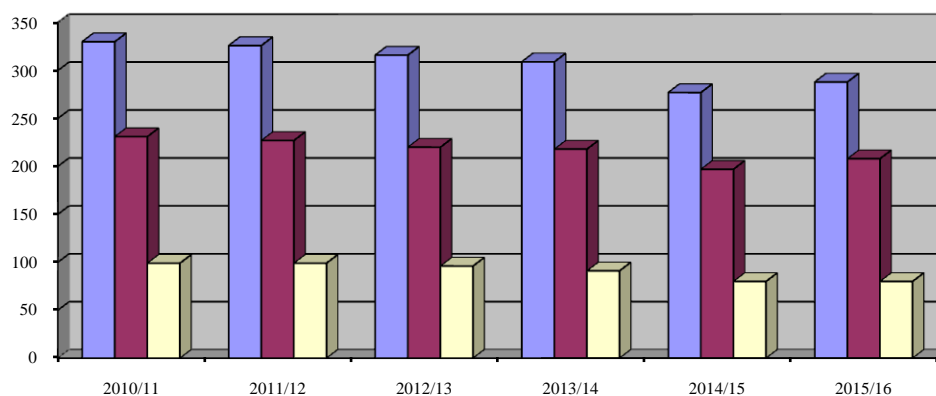
Summary: The article argues essence of performance of a higher educational establishment as a business entity, producing educational services. The research analyses dynamics of changes in the number of higher educational establishments of Ukraine in terms of the forms of ownership for the period of 2010-2016. The author investigates opportunities of private higher educational establishments in the modern society and argues their advantages for the society, students and teachers. It is proved that efficient performance of private higher educational establishments at the market of educational services is directly influenced by application of innovative technologies and an efficient strategy of development.

Key words: private higher educational establishment, business entity, educational services, educational activity, educational level.

Державна політика в галузі розвитку української освіти спрямована на досягнення нею сучасного світового рівня. Сьогодні в Україні формується нова система вищої школи, що знаходить своє відображення у запровадженні багатоступеневої та багатоваріантної системи вищої освіти, наданні додаткових освітніх послуг вищими навчальними закладами.

Вищий навчальний заклад як суб'єкт підприємницької діяльності є товаровиробником, що розвивається, і функціонує на принципах змішаної економіки в умовах товарно-грошових відносин. До основних освітніх послуг, які надаються вищим навчальним закладом належить: навчально-педагогічні послуги, тобто обсяг знань, які надають студентам і слухачам, згідно робочих навчально-наукових програм, науково-методична продукція, що забезпечує реалізацію освітніх послуг; науково-технічна продукція тобто науково-дослідні, проектні, конструкторські, технологічні роботи та послуги, необхідні для ведення освітньої діяльності; непрофільна продукція та послуги, тобто обсяг платних робіт і послуг, що надаються вузом організаціям, населенню чи власним працівникам, приміром ведення курсів, платних семінарів, редакційно-видавничі та ін. роботи і послуги, які може забезпечити ВУЗ.

В Україні існує досить розвинена та розгалужена мережа вищих навчальних закладів (рис. 1).

■ Кількість закладів III-IV рівнів акредитації, од.   ■ ВНЗ державної та комунальної форми власності, од   ■ ВНЗ приватної форми власності, од.

Рис. 1. Зміна кількості вищих навчальних закладів України за формами власності за 2010-2016 н/р.*[3]

Як бачимо, з рис. 1 за досліджуваний період кількість вищих навчальних закладів України III - IV рівнів акредитації невпинно зменшується. Особливо явно це виражено після вступу в силу закону «Про вищу освіту». Однією з причин скорочення ВУЗів є критерії якості, яким повинні відповідати університети, згідно вимог Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Отже, на ринку освітніх послуг залишаються лише ті, які можуть конкурувати та мають позитивний імідж серед населення. Загалом можемо спостерігати зменшення кількості ВНЗ як державної так і приватної форми власності (табл. 1)

Таблиця 1 Динаміка змін кількості вищих навчальних закладів України III - IV рівнів акредитації*

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Кількість закладів - усього, од	330	326	316	309	277	288
у тому числі за формами власності						

державною та комунальною	231	227	220	218	197	208
Приватною	99	99	96	91	80	80
Кількість студентів -						
усього, осіб	2066667	1899138	1770311	1673287	1437955	1375160
Прийнято – усього, осіб	381362 *	307316 *	331164 *	337420 *	291647 *	259904 *
Випущено – усього, осіб	528875 *	515032 *	505420 *	471717 *	405392 *	374028 *
Кількість студентів у розрахунку на 10000 населення	476	439	410	389	335	322

* [3] Дані внесено без окупованих територій

Крім спадної тенденції ВНЗ в Україні ми спостерігаємо і зменшення кількості студентів, які навчаються. Основними причинами такої ситуації ми вважаємо високий рівень оплати освітніх послуг, військова ситуація на сході тощо.

За дослідженнями К.В. Карпової, на початку свого створення приватні навчальні заклади виконували основну функцію - розширити доступ до освіти всім бажаючим навчатися. Але за 15-18 років - скільки існують ВНЗ ПФВ - певна їх кількість створили потужну матеріальну базу, підготували свої науково-педагогічні кадри, розробили навчально-методичне забезпечення (без підтримки з боку держави), запропонували спеціальності, яких потребував ринок праці - менеджерів - зокрема, менеджерів охорони здоров'я, безпеки підприємництва, туризму, програмістів тощо. Це значно підвищило якість освіти в приватних ВНЗ. І саме основне – ВУЗ отримав змогу набирати “своїх” студентів через психологічне тестування, співбесіди з абітурієнтами; організацію дієвої практики студентів, стажування їх за кордоном. Як показує практика спілкування з абітурієнтами, вони в більшості обирають не форму власності закладу, а спеціальність, вартість навчання, відгуки своїх друзів і знайомих, місце розташування та цікаве студентське життя. Адже, чи можливо сьогодні простому громадянину, тим більше випускнику школи, розібратися в нашій державній плутанині: всі вищі навчальні заклади державної форми власності мають від 100 до 50% студентів за контрактом [5].

В сучасних умовах приватні вищі навчальні заклади є суб'єктами підприємницької діяльності та згідно господарського кодексу України мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Вони як суб'єкти господарювання можуть бути і суб'єктами підприємницької діяльності, оскільки утворені з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1]. Особливість та можливості приватних вищих навчальних закладів в сучасному суспільстві подано на рис. 2.

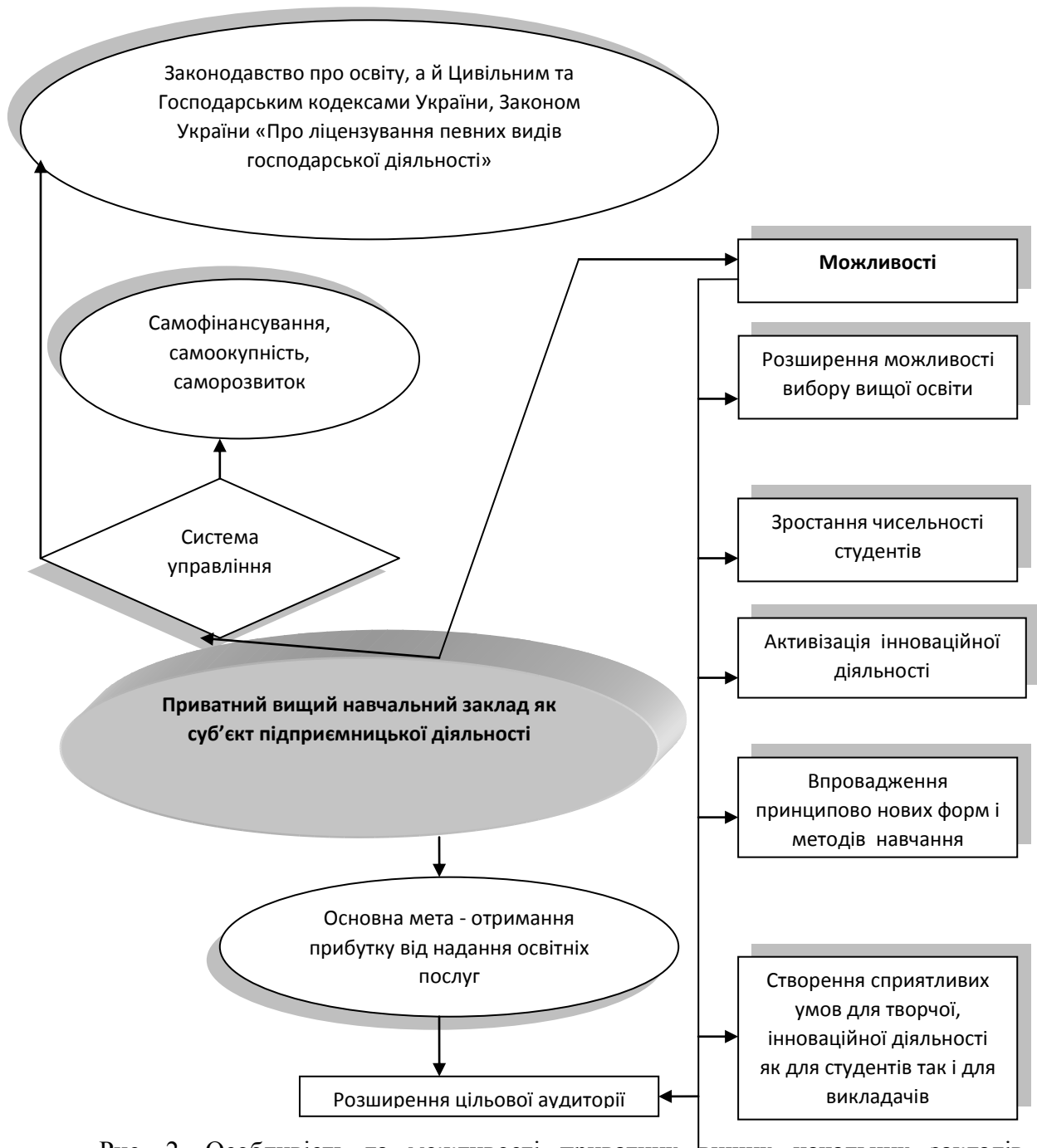

Рис. 2. Особливість та можливості приватних вищих навчальних закладів в сучасному суспільстві*

* Досліджено автором

У 2015р. була затверджена Концепція розвитку освіти на 2015-2025 роки, в основі якої є реорганізація системи управління, фінансування та менеджменту освіти шляхом децентралізації, дерегуляції, запровадження інституційної, академічної та фінансової автономії навчальних закладів, дотримання принципу відповідальності навчальних закладів за результати освітньої та виховної діяльності.

Для цього пропонується запровадити принцип субсидіарності. Перегляд обсягу і меж повноважень центральних і місцевих органів управління освітою, скорочення контрольно-наглядових функцій, жорстка і чітка регламентація процедур і повноважень інституцій, пов'язаних з контролем і наглядом. У зв'язку з цим рівень приватної освіти може розширити свої напрями розвитку. При цьому пропонуємо основні переваги приватної вищої освіти як для суспільства так і для викладачів і студентів зокрема (рис. 3.)

Попри вищевказані позитивні сторони вищого навчального закладу як суб'єкта підприємницької діяльності вкажемо і на певні проблеми: досить високий рівень оплати навчання студентів порівняно з державними ВУЗами; обмежений контроль з боку державних органів; відсутність бюджетних місць та державної підтримки; ведення «подвійної бухгалтерії» фінансових надходжень і витрат.

Для усунення вищевказаних проблем необхідним є розробка та детальне дотримання стратегії розвитку ВНЗ. З цього приводу Захарін С. стверджує, що стратегія розвитку вищого навчального закладу повинна ґрунтуватися на основі формування нових та використання наявних конкурентних переваг. Ці переваги проявляють себе лише на фоні дій конкурентів, тобто у вільному ринковому середовищі, і можуть бути ефективно реалізованими у випадку належної організації різних складових управлінського механізму [12, С.160].

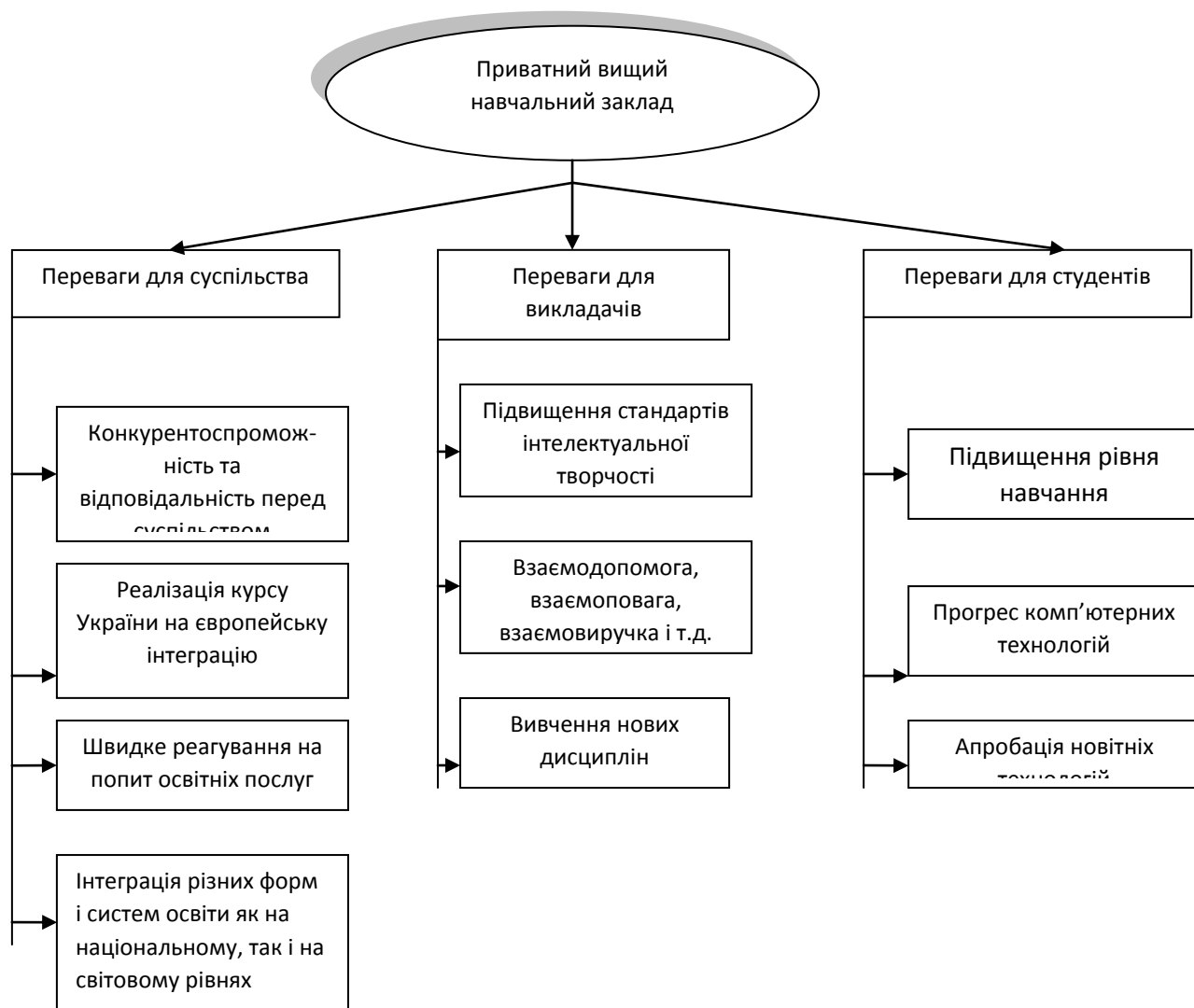

Рис. 3. Переваги приватних вищих навчальних закладів в сучасному суспільстві*

* Досліджено автором

Вивчаючи вищий приватний навчальний заклад як суб'єкт підприємницької діяльності з метою ефективного функціонування на ринку освітніх послуг вважаємо за необхідне використання ними новітніх технологій, інновацій та дотримання ефективної стратегії розвитку. Новий етап розвитку приватної освіти потребує від його творців і керівників нових, більш рішучих і послідовних підходів. Їм необхідно чітко визначення свого місця, своєї ніші в національній системі освіти, тверда позиція і впевненість у власних силах. Вважаємо, що перспективами приватних навчальних закладів України є

формування високоякісної освіти з врахуванням особистісного підходу до навчання та виховання з використанням інноваційних освітніх технологій, на базі матеріально-технічного забезпечення приватного ВУЗу.

Андрущенко В., Корольов Б, Астахова В. доводять, що Приватним навчальним закладам завжди був притаманний максимально високий рівень відповідальності за результати своєї праці. Приватний ВНЗ має більше незалежності у фінансуванні й у творчості, і це об'єктивно породжує велику відповідальність перед суспільством і державою, перед студентами та їх батьками, перед власним колективом викладачів і співробітників. Це вимагає постійної напруги, пошуку оптимальних шляхів руху вперед, удосконалювання діяльності кожного члена колективу і всього навчального закладу в цілому [9, с. 28-35]

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Отже, в процесі дослідження діяльності приватних вищих навчальних закладів ми обґрунтували переваги для суспільства, студентів та викладачів, виявили основні проблеми функціонування. Вважаємо, що ефективне функціонування приватних вишів на ринку освітніх послуг прямопропорційно пов'язане із використанням новітніх технологій, інновацій та формуванням ефективної стратегії розвитку. В наступних статтях доцільно актуально розкрити стан нормативно-правового забезпечення та рівень його дотримання в приватних вищих навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 18, 19-20, 21-22. – 144 с.
2. Данилишин Б. Інноваційна модель економічного розвитку: роль вищої освіти / Б. Данилишин, В. Куценко // Вісник НАН України. – 2005. – № 9. – С. 26-35.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Євменькова К.М. Особливості функціонування приватних ВНЗ на ринку освітніх послуг України / К.М. Євменькова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6 (108). – С.105-110.
5. Карпова К. В. Вищий навчальний заклад приватної форми власності як об'єкт економічної безпеки та суб'єкт освітньої господарської діяльності [Електронний ресурс]. / Карпова К. В. // – Режим доступу <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1815>
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/Держава+і+право.-+Випуск+60+uk/publish/article?art_id=245571411&cat_id=244276429.
7. Огаренко В.М. Приватна і державна вища школа України: від конфронтації до інтеграції / Огаренко В.М. // Грані. Науково – теоретичний і громадсько– політичний альманах.– 2000.– № 5. – С. 111 – 118.
8. Очкасова М.П. Становление приватной высшей школы как институционализация организаций /Очкасова М.П. // Вчені записки Харківського гуманітарного інституту “Народна українська академія”. – 2001. – Т.7. – С. 135–142.
9. Приватна школа України на шляху інновацій: Монографія [Авт. колектив: Віктор Андрущенко, Борис Корольов, Валентина Астахова та ін.]: За ред. В. П. Андрущенка та Б. І. Корольова; Акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти, Харк. гуманіт. Ун-т «Нар. укр. акад». – Х.: Вид – во НУА, 2005. – 320 с.
10. Стетар Дж. Оновлення та реформа вищої школи: приватна вища освіта в Україні у 1991 - 1996 рр. / Стетар Дж. – Київ, 1996. – 32 с.
11. Фініков Т. Загальний огляд системи вищої освіти України [Електронний ресурс] / Фініков Т. – Режим доступу: http://www.irf.ua/files/ukr/programs_edu_ep_333_ua_hegfv.doc.
12. Zakharin, S.V. (2013), “Analytical evaluation of organizational and economic and financial conditions for the development of higher education Ukraine”, *Ekonomichnyi visnuk universitetu*, vol. 20/2, pp. 157-165.

ПУБЛІЧНА САМОВРЯДНА (МУНІЦИПАЛЬНА) ВЛАДА В УКРАЇНІ

Шаповал Н.В., *II курс аспірантури заочної форми навчання Харківського національного університету внутрішніх справ*

Наука про місцеве самоврядування, починається із спроби відповісти на запитання: чи здійснює територіальна громада та її органи окрему, відмінну від державної, владу, чи вони виконують функції й повноваження органів держави?

Конституцією визначено, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову. Органи законодавчої, виконавчої і судової